

Basisschool Dommelrode

Mater Lemmensstraat 31
5492 BJ Sint-Oedenrode

Tel.: 0413 472995

www.bsdommelrode.nl
directie@bsdommelrode.nl

Omgaan met verschillen

Visie- en werkdocument

**'Om gelijke kansen te krijgen hebben
kinderen recht op ongelijke behandeling'**

Versie: april 2011

Inhoud

Inleiding	3
A: De theorie.....	3
1.1 Adaptief onderwijs	3
Model ‘Omgaan met verschillen’	4
1.2 De kenmerken voor kwaliteitsontwikkeling voor het handelen in de groep	5
1.3 Onze weg naar adaptief onderwijs	5
2.0 Borgen van afspraken	9
3.0 Opleiden in School	9
4.0 Vreedzame School	9
5.0 Persoonlijke en professionele ontwikkeling	10
5.1 Collegiale consultatie	11
5.2 Nieuwe leerkrachten	11
6.0 Bewaking voortgang en borging van het traject.....	11
6.1 DICO	11
B De Praktijk.....	12
Ad 1.3.1: Taakwerk d.m.v. taakbrief.....	12
Ad 1.3.2: Model directe instructie	15
Ad 1.3.3: Handelingsplannen	17
Ad 1.3.4: ICT als hulpmiddel	18
Ad 1.3.5: Het volgen van de ontwikkeling van onze leerlingen.	19
Ad 1.3.6: Intervisie	20
Ad 1.3.7: Experimenteren met samenwerkend leren.....	20
Ad 1.3.8: Versnellen, verdiepen en verbreden.	21
C: Bijlagen	22
Bijlage 1:.....	22
Persoonlijk Ontwikkelplan	22
Bijlage 2:.....	24
Profiel- en taakbeschrijving bouwcoördinator scholen SKOSO	24

Inleiding

Onder de titel 'Omgaan met verschillen' werken we op bs Dommelrode aan het doelgericht en planmatig werken aan de realisatie van onze visie op adaptief onderwijs. In dit document beschrijven we onze uitgangspunten voor adaptief onderwijs, het traject waarmee we adaptief onderwijs op onze school vormgeven en de opbrengsten tot de versiedatum. We zien dit document als een groeidocument dat we elk jaar aanpassen aan de laatste ontwikkelingen.

A: De theorie

1.1 Adaptief onderwijs

Met ons traject 'Omgaan met verschillen' streven we ernaar om het onderwijs op onze school en in de klas zoveel mogelijk aan te laten sluiten op de kenmerken van de leerlingen en af te stemmen op de verschillen tussen de leerlingen. Tevens streven we ernaar om kinderen die problemen ervaren in hun leerproces beter op te vangen en ze zo goed mogelijk te begeleiden in onze reguliere basisschool. Middels ons traject trachten we ons onderwijs zoveel mogelijk af te stemmen op en aan te passen aan de mogelijkheden en behoeften van elke leerling afzonderlijk.

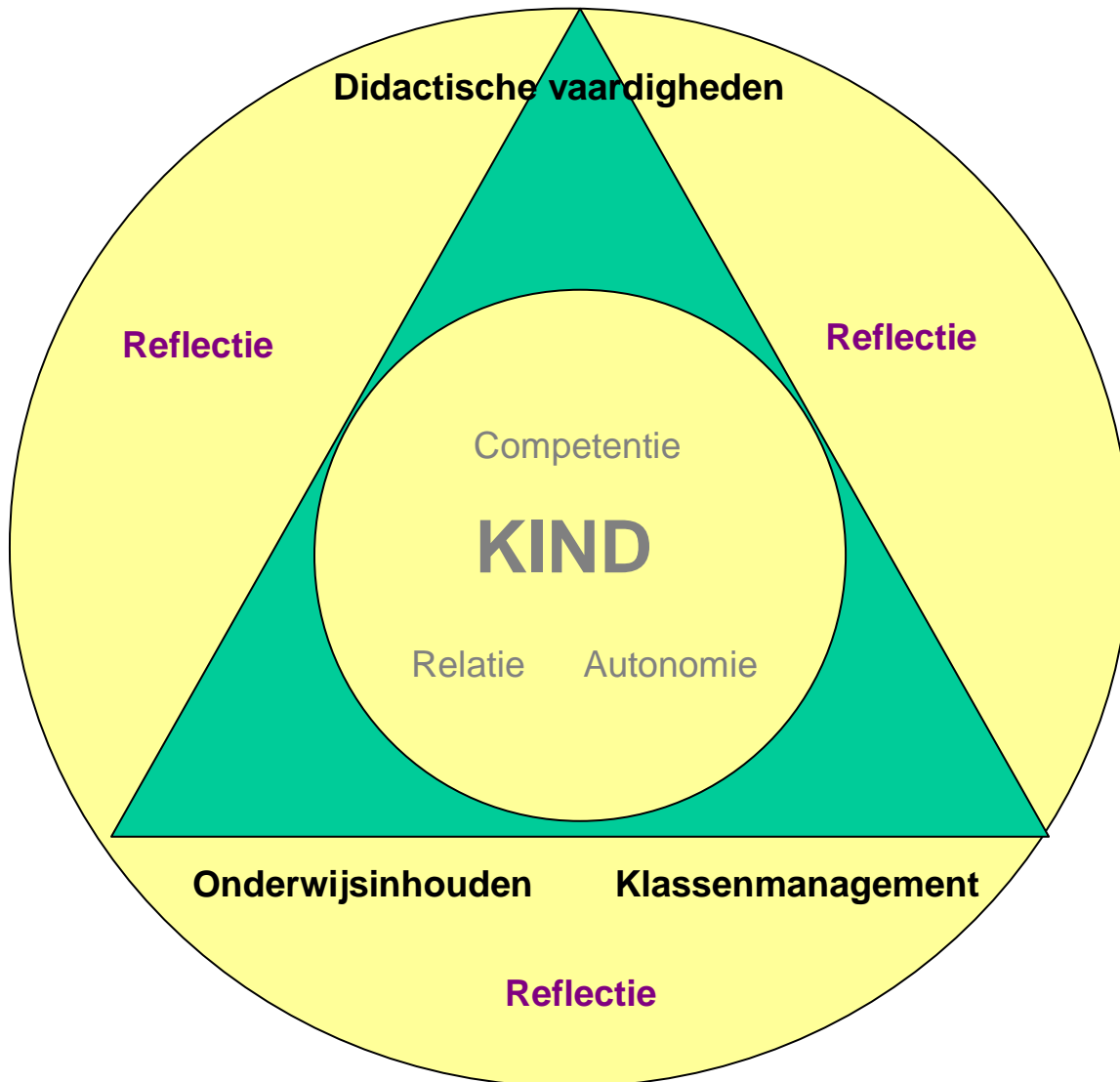
Ons adaptief onderwijs gaat in de eerste plaats uit van een goed pedagogisch klimaat, waarin kinderen zich geaccepteerd en veilig voelen, doordat ze ervaren dat hun leraar vertrouwen heeft in hun goede wil en in hun mogelijkheden. Het gaat hierbij om een pedagogisch klimaat waarin ervoor gezorgd wordt dat alle kinderen uitgedaagd worden om te presteren naar beste kunnen.

Uiteraard streven we op het gebied van de instrumentele vaardigheden en zelfstandig werken bepaalde doelen na. Daarnaast worden, afhankelijk van de mogelijkheden van leerlingen, aanvullende doelen gesteld. Ons uiteindelijke doel is onderwijs waarin het nastreven van verschillende doelen voor verschillende leerlingen een vanzelfsprekend gegeven is.

Bij dit streven laten we ons leiden door de uitgangspunten van 1-zorgroute door opvattingen over aspecten van goed onderwijs en over de condities die hieraan ten grondslag liggen.

Model 'Omgaan met verschillen'

Schematisch overzicht van de kenmerken voor het handelen in de groep

Basisbehoeften (binnencirkel)

Relatie: de behoefte erbij te horen, deel uit te maken van de (klassen, school) gemeenschap

Competentie: de behoefte om iets zelf te kunnen en zeggenschap te hebben over de eigen activiteiten

Autonomie: de behoefte om iets zelf te kunnen en daar erkenning en waardering voor te krijgen

Onderwijsleerproces (gelijkzijdige driehoek)

Onderwijsinhouden: bepaalde (minimum) doelen die worden nagestreefd op het gebied van de instrumentele vaardigheden en zelfstandig werken.

Didactische werkvormen: de variëteit aan leersituaties waarbij de doelen worden gerealiseerd

Klassenorganisatie: vaardigheden van de leraar die te maken hebben met het plannen, voorbereiden, organiseren, begeleiden en evalueren van onderwijsleersituaties

Reflectie (alles omvattende buitencirkel)

Reflectie: zicht krijgen op de dagelijkse onderwijskwaliteit, de schoolkwaliteit, het eigen functioneren

1.2 De kenmerken voor kwaliteitsontwikkeling voor het handelen in de groep

Als kern van ons onderwijs beschouwen we de pedagogische relatie tussen leraren en leerlingen. Kenmerkend voor de pedagogische relatie is dat leraren de zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van leerlingen bevorderen. We zoeken daarbij voortdurend naar een passend evenwicht tussen 'houvast bieden' en 'uitdagen'. Daarbij houden we rekening met verschillen tussen kinderen.

Leerlingen willen leren, maar dan moet wel aan een aantal voorwaarden voldaan zijn: ze moeten zich veilig en aanvaard (relatie), competent en zelfstandig voelen. De pedagogische relatie beïnvloedt het onderwijsleerproces: de keuze van de onderwijsinhouden, de didactische werkvormen en de wijze waarop de klas wordt georganiseerd (klassenmanagement).

Onderwijs afstemmen op de ontwikkelingsaspecten van leerlingen is natuurlijk niet iets wat je alleen op routine of intuïtie kunt doen. Je moet er over nadenken, bij voorkeur samen met je collega's in reflectieve besprekingen.

1.3 Onze weg naar adaptief onderwijs

Om goed rekening te kunnen houden met verschillen tussen kinderen hanteren wij de volgende werkvormen.

1.3.1: *We bevorderen het zelfstandig werken middels : taakwerk d.m.v. taakbrief*

Het doel hierbij is :

- zelfstandig nieuwe situaties, materialen, hulpmiddelen en bronnen verkennen
- een actief deel hebben in de keuze, planning en beoordeling van het werk of spel
- hun tijd maximaal aan leer- en ontwikkelingsactiviteiten besteden
- zelfstandig problemen oplossen
- zichzelf doelen stellen en daaraan gericht willen werken= leren onder eigen verantwoordelijkheid
- verantwoordelijkheid dragen voor elkaar

Hierbij houden we rekening met verschillen tussen leerlingen wat betreft zelfstandigheid en hun mogelijkheden tot het dragen van verantwoordelijkheid

1.3.2: Met het toepassen van model directe instructie en het gebruik van instructietafel bevorderen we:

- de overzichtelijkheid van en samenhang tussen onderwysinhouden
- de afstemming van de mate van begeleide inoefening en feedback op de behoeften van de leerlingen
- variatie in de leertijd, afhankelijk van de mogelijkheden en behoeften van de leerlingen .
- De instructie wordt gegeven volgens de principes van de 1 zorgroute, in drie instructie groepen:
 - Instructieafhankelijk
 - Instructiegevoelig
 - Instructieonafhankelijk

1.3.3: We bevorderen het werken met handelingsplannen.

Op dit moment werken we nog met individuele handelingsplannen. Maar het streven is om naar het werken met groepshandelingsplannen te gaan binnen de 1-zorgroute. Met het opstellen en uitvoeren van handelingsplannen in de groep voor kinderen met of zonder leerling gebonden financiering (rugzakje):

- denken we na over de verschillende verwachtingen die we van leerlingen hebben en hoe we succes en falen van leerlingen verklaren
 - zetten we de resultaten van onze reflecties om in een planmatige aanpak van onderwijsproblemen
 - voeren we de opgestelde plannen uit, evalueren ze en nemen op grond daarvan voortgangsbeslissingen
- en verder bevorderen we dat onze leerlingen:
- in eigen tempo en via een voor hen passende leerroute aan de beheersing van voor hen geldende doelen kunnen werken
 - reflecteren op hun eigen gedrag en op de leerprocessen die zij doormaken .

1.3.3.1. Met het werken met aparte leerlijnen voor (enkele) kinderen bevorderen we:

- variatie in de leertijd, afhankelijk van de mogelijkheden en behoeften van de leerlingen.
- dat leerlingen in eigen tempo en via een voor hen passende leerroute aan de beheersing van voor hen geldende doelen kunnen werken.
- en denken we na over de verschillende verwachtingen die we van leerlingen hebben en hoe we succes en falen van leerlingen verklaren.
 - het streven is om 't aantal eigen leerlijnen zo laag mogelijk te houden.

1.3.4: Met het toepassen van ICT als hulpmiddel bevorderen we

- dat leerlingen zelfstandig nieuwe situaties en materialen leren verkennen
- dat de leerlingen de onderwysinhouden als zinvol en betekenisvol ervaren
- zichzelf doelen stellen en daaraan gericht willen werken= leren onder eigen verantwoordelijkheid .

1.3.5: Om de ontwikkeling van leerlingen goed te volgen en eventuele stagnaties in het leerproces tijdig te signaleren maken we gebruik van :

- Parnassys
- Protocol dyslexie
- OVM (kleuters)

1.3.6: Met het toepassen van (leerling)intervisie is er een mogelijkheid om :

- na te denken we samen na over de verschillende verwachtingen die we van leerlingen hebben en hoe we succes en falen van leerlingen verklaren
- gezamenlijk onderwijsleerprocessen en groepsprocessen te analyseren en de eventuele problemen die zich daarin voordoen en betrekken hierin uitdrukkelijk het eigen aandeel.

1.3.7: Middels experimenten m.b.t. samenwerkend leren bevorderen we dat leerlingen:

- samenwerken/samenspelen en elkaar ondersteunen
- elkaar ruimte bieden voor opvattingen, ervaringen en ideeën
- verantwoordelijkheid dragen voor elkaar
- worden uitgedaagd tot actief meedenken en meebeslissen over de organisatie van werk

1.3.8 : Met de invoering van 1-zorgroute, streven we een aantal doelen na.

- Afstemming van het onderwijs op de onderwijsbehoeften van de leerlingen: verschillen tussen kinderen worden geaccepteerd en gerespecteerd.

De leerkracht denkt vanuit onderwijsbehoeften in plaats van het benoemen van tekorten of defecten.

- Handelingsgericht en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen. Hierbij worden sterke kanten van het kind in acht genomen. Je werkt vanuit de mogelijkheden en interesses van het kind. Aandacht voor positieve aspecten biedt tegenwicht aan het vormen van een negatief beeld van een leerling. Het biedt ook perspectief: dat wat goed gaat, wordt verder uitgebouwd.
- Vroegtijdig signaleren van leerlingen, die extra aandacht nodig hebben en het proactief signaleren welke kinderen de komende periode extra instructie en begeleiding nodig hebben.
- Bieden van passend onderwijs voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

Op groepsniveau bevordert 1-zorgroute:

- Afstemming van het onderwijs op de onderwijsbehoeften van de kinderen.
- Systematisch en handelingsgericht verzamelen en ordenen van gegevens over leerlingen.
- Observeren van kinderen en voeren van gesprekken met kinderen en ouders.
- Vroegtijdig signaleren van kinderen met bijzondere onderwijsbehoeften.
- Preventief en proactief interveniëren naar leerlingen die extra instructie of pedagogische ondersteuning nodig hebben.
- Doelgericht werken, het aan de hand van leerlijnen expliciteren van de doelen die men in een bepaalde periode nastreeft.
- Expliciteren van keuzes, die de leerkracht maakt ten aanzien van doelen, leerstof en aanpak in de klas.
- Reflectie op het klassenmanagement en de organisatie in de groep.
- Systematisch evalueren of de doelen bereikt zijn.
- In kaart brengen en vastleggen van wat je gedaan hebt en met welk resultaat.
- Vergroten van de professionaliteit van de leerkracht.

Op schoolniveau bevordert 1-zorgroute:

- Werken met groepsplannen biedt tijdwinst en is effectiever.
- Uitvoeren van de stappen van 1-zorgroute biedt aanknopingspunten om allerlei zaken op school aan te pakken, zoals leerlijnen, leerlingvolgsysteem, differentiatievormen en klassenmanagement.
- Kritische reflectie op de organisatie- en differentiatievormen in school.
- Duidelijke en transparante zorgstructuur waarin de stappen in de zorg en de taken van iedereen duidelijk zijn.
- Systematisch en cyclisch bespreken van de vorderingen en de ontwikkeling van de leerlingen.
- Realiseren van goede overdracht van leerlinggegevens over de verschillende leerjaren heen.

Het nadenken over onderwijsbehoeften vraagt een omslag in denken. Van het denken in tekorten en mankementen naar denken in mogelijkheden en kijken naar je eigen handelen. Je kijkt niet wat er mis is met het kind, maar je gaat kijken hoe je je aanpak en begeleiding kunt afstemmen op wat het kind nodig heeft.

1.3.9: Met het toepassen van versnellen, verdiepen en verbreden bevorderen we dat kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong:

- hun tijd maximaal en effectief aan leer- en ontwikkelingsactiviteiten besteden
- in eigen tempo en via een voor hen passende leerroute aan de beheersing van voor hen geldende doelen kunnen werken.

Toepassen van versnellen, verbreden en verdiepen doen we d.m.v. compacten tijdens de rekenlessen, bij kinderen met een hoge A-score op het LVS en een gemotiveerde werkhouding. Vanaf 2011 gaan we compacten verder uitbreiden bij de taallessen.

Voor compacten gebruiken we de leidraad zoals deze staat aangegeven op de cd-rom van de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO). Hierbij doorlopen de kinderen het reguliere lesstofprogramma aan de hand van een routeboek. De door compacten vrij gekomen tijd wordt t/m groep 5 besteed aan verdieping van de rekenleerstof. Vanaf groep 6 kan deze tijd ook worden ingezet voor verbreding (maken van werkstukken, korte cursussen etc.).

Voor verdieping van de rekenstof wordt naast de plus-boeken in groep 3 en 4, uitnodigend en zelfcorrigerend materiaal ingezet.

We integreren de werkvorm compacten in het model directe instructie en in het taakwerk.

Als de praktijk uitwijst dat een kind dat hoogbegaafd is of uitblinkt op een breed gebied niet (meer) gebaat is met verdieping of verbreding dan kan worden overgegaan tot versnellen en kan het kind mogelijk een jaargroep overslaan.

2.0 Borgen van afspraken

Over de activiteiten die we in het kader van bovengenoemde doelstellingen uitvoeren maken we teamafspraken. Deze afspraken vormen als het ware de ondergrens van ons traject 'Omgaan met verschillen' en worden door alle leerkrachten op onze school naar vermogen uitgevoerd.

Gaande de ontwikkeling voegen we nieuwe (team)stappen toe.

In het tweede gedeelte worden de afspraken van onze activiteiten verder uitgewerkt, want 'Omgaan met verschillen' is vooral een proces dat in onze praktijk van alle dag plaatsvindt! Daarnaast hebben we een school afsprakenboek dat we 2 jaarlijks herzien.

3.0 Opleiden in School

Onze school is erkende opleidingsschool en heeft een samenwerkingsverband met PABO Veghel en ROC Veghel. December 2010 is deze samenwerking met Pabo Veghel geformaliseerd door ondertekening van het convenant.

Eenzijds biedt de school aan de studenten de mogelijkheid om ervaring op te doen in leerwerkplekken; anderzijds zorgen de studenten voor meer handen in de klas, brengen zij nieuwe onderwijskundige ontwikkelingen mee en houden zij ons schoolteam scherp door het doen van onderzoek. Onze leerkrachten zijn erg blij met een student in de klas of in de gymzaal. Meer handen in de klas biedt ruimere mogelijkheden voor adaptief onderwijs.

De aanwezigheid van een basisschoolcoach is van invloed op de kwaliteit van het werkplekieren en hangt nauw samen met het aantal toegewezen studenten door PABO en ROC. De basisschoolcoach is een aan de werkplek verbonden personeelslid, niet zijnde de directeur, die binnen de formatie vrijgemaakt is voor de coaching van de student op de werkplek.

Ons team is zich bewust van de win-win-situatie van een student in de klas en investeert 1 dag per week in een basisschoolcoach.

4.0 Vreedzame School

De Vreedzame School is een programma wat ontwikkeld is en als doel heeft: het verbeteren van het sociale en emotionele klimaat in klas en school.

De Vreedzame School is een programma dat streeft naar een verandering in de cultuur. Een Vreedzame School is een gemeenschap, waarin iedereen (leerlingen, personeel, ouders, ondersteunend personeel) zich betrokken en verantwoordelijk voelt, en op een positieve manier met elkaar omgaat. Het is een school waar leerlingen een stem hebben, waar leerlingen invloed kunnen uitoefenen op en verantwoordelijk zijn voor het klimaat in de klas en school, op hun eigen leeromgeving en hun eigen ontwikkeling.

Om dit te bereiken nemen we conflictoplossing als uitgangspunt. Door middel van training van leraren én een serie lessen voor leerlingen leert iedereen op school om beter met conflicten om te gaan. Onderdelen van het programma zijn verder klassenbezoeken en coaching, opleiden en invoeren van mediatoren.

De Vreedzame School streeft er naar om kinderen te leren:

- op een positieve en zorgzame manier met elkaar om te gaan
- op een democratische manier met elkaar beslissingen te nemen

- constructief conflicten op te lossen
- verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar en voor de gemeenschap
- open te staan voor verschillen tussen mensen.

En naar een positief sociaal en moreel klimaat, waarin:

- kinderen zich veilig voelen
- kinderen zich gehoord en gezien voelen
- iedereen op een positieve manier met elkaar omgaat
- leerkrachten en leerlingen prettig werken
- minder sprake is van handelingsverlegenheid bij leerkrachten
- de eigen kracht van kinderen benut wordt.

De Vreedzame School is meer dan een lesmethode. Het is een filosofie, een aanpak, waarin de eigen kracht van kinderen centraal staat. Dat vraagt ook een bepaalde houding van het onderwijzend personeel.

Dit zijn de **doelen** van het programma:

- Verandering van de schoolcultuur in de richting van de school als een democratische gemeenschap. De leerling krijgt een stem, en iedereen heeft de kans om mee te denken en zich verantwoordelijk en betrokken te voelen.
- Vergroting van sociale competentie, en met name van vaardigheden in conflictoplossing, bij leerlingen, personeel en ouders.
- Verantwoordelijkheid vergroten van kinderen voor het klimaat in school en klas.
- Verbetering van het groepsklimaat; betere relaties binnen de groep, respect en waardering voor verschillen.

5.0 Persoonlijke en professionele ontwikkeling

Van het personeel op onze school wordt verwacht dat hij/zij zich blijft ontwikkelen. Deze ontwikkeling dient gerelateerd te zijn aan de schoolontwikkeling. Hierbij wordt uitgegaan van de mogelijkheden en behoeften van elke individuele leerkracht. In voortgangsgesprekken, gesprekken n.a.v. klassenbezoeken en functioneringsgesprekken wordt vastgesteld op welk vlak ontwikkeling wenselijk is. De klassenbezoeken vormen een vast onderdeel in het jaarrooster. Het onderwerp wordt vooraf door de directie bepaald en is gekoppeld aan de eigen ontwikkeling in combinatie met de schoolontwikkeling. Ook de functioneringsgesprekken en beoordelingsgesprekken zijn vastgelegd in een gesprekscyclus. 1x per 3 jaar wordt de Reflector 90-graden PO feedbackscan van Pi-educatie afgenomen. Deze scan geeft informatie over het functioneren in de werkomgeving en geeft de leerkracht concrete handvaten voor resultaatgerichte ontwikkeling.

Middels cursussen en opleidingen, onderwijsinhoudelijke teambijeenkomsten, maar ook via collegiale consultatie streven we ernaar om de gewenste ontwikkeling tot stand te laten komen.

Op school hebben we een vast format voor de verslaglegging van de persoonlijke en professionele ontwikkeling. Dit POPformulier (persoonlijk ontwikkelingsplan) is als bijlage toegevoegd.

5.1 Collegiale consultatie

Collega's coachen elkaar bij het onder de knie krijgen van nieuwe vaardigheden. Deze wederzijdse coaching is een proces waarbij op basis van vertrouwen collega's samenwerken en elkaar feedback geven over de praktijk.

Leerkrachten kunnen een kijkje bij elkaar in de klas nemen en gaan hierover met elkaar in gesprek. Steeds staat de vraag centraal: "Wat wil ik leren?" En "Bij welke collega kan ik daarvoor terecht?"

5.2 Nieuwe leerkrachten

Nieuwe leerkrachten worden gekoppeld aan een mentor. Dit is een leerkracht uit dezelfde bouw. Hij maakt de nieuwe leerkracht wegwijs en is aanspreekpunt. Daarnaast wordt de nieuwe leerkracht gecoacht door de directeur.

6.0 Bewaking voortgang en borging van het traject

De voortgang van het traject is met regelmaat onderwerp van gesprek in het DICO van onze school. Hierin worden doelen getoetst, eventueel bijgesteld en/of uitgebreid. Verder ziet het DICO toe op de borging van afspraken. Een taakomschrijving van het DICO is als bijlage toegevoegd.

6.1 DICO

Samenstelling:

Het DICO bestaat uit minimaal 1 IB-er, de bouwcoördinatoren en de directieleden. Per bijeenkomst wordt bekeken of het zinvol is dat de ICT-er deelneemt aan het overleg. De samenstelling van het DICO geschiedt op basis van kwaliteit. (zie bijlage taken en verantwoordelijkheden van bouwcoördinatoren)

Momenteel is de samenstelling als volgt:

- directeur
- waarnemend directeur
- bouwcoördinatoren
- 1 i.b.-er
- 1 i.c.t.-er (afhankelijk van het onderwerp)

Overlegstructuur

- DICO komt eens in de 6 weken bijeen. Dit wordt opgenomen in de jaarplanning.
- I.B.-directie overleg is wekelijks, agendapunten op het gebied van zorg worden opgenomen in het DICO-overleg.
- Notulen zijn voor hele team ter inzage.

Taken en verantwoordelijkheden.

Uitvoeren van beleid

- Het beleid wordt vastgesteld en uitgevoerd door de directie.
- Het DICO werkt onder de verantwoordelijkheid van de directie.
- Voor het nemen van beslissingen consulteert de directie het DICO.
- In bouwvergaderingen worden geen beslissingen op teamniveau genomen.
- In het overleg binnen het DICO wordt er gestreefd naar consensus.

-De directeur neemt de beslissingen bij geen consensus.

Initiëren van beleid

-DICO voedt de directie over de voortgang van de uitvoering van het beleid en met ervaringen en wensen in de praktijk.

-Signalen en tendensen worden verzameld en besproken in het DICO.

-Deze voorstellen hebben betrekking op

-bijstellen van het huidige beleid

-opstellen van nieuw beleid

B De Praktijk

In dit hoofdstuk volgt een praktische uitwerking van bovengenoemde onderwerpen en doelstellingen.

Ad 1.3.1: Taakwerk d.m.v. taakbrief

Definitie taakwerk:

Taakwerk is een organisatievorm waarbij voor elke leerling een activiteitenpakket wordt samengesteld dat in een taakbrief is vastgelegd. De leerlingen beschikken binnen het weekschema over een bepaalde tijd waarin zij relatief zelfstandig de taakopdrachten kunnen uitvoeren. Ze bepalen daarbij zelf de duur en volgorde van de opdrachten.

Concentrische opbouw

Bij de uitvoering van taakwerk hanteren we een concentrische opbouw d.w.z.:

- dat we in alle groepen dezelfde uitgangspunten voor zelfstandig werken hanteren
- we werken met teamstappen

De doelen die m.b.v. taakwerk per bouw nastreven:

Streefdoelen	Onderbouw	Middenbouw	Bovenbouw
1. Kunnen zelf de volgorde van de activiteiten bepalen en voor een deel de inhoud.	Het kind kan per dag vanuit de kring, vanuit het aanbod de activiteit kiezen die hij/zij vanuit de dag/weektaak moet maken.	Het kind kan de hele dag/weektaak overzien en de planning van de dag in een voor haar/hem prettige volgorde maken	M.b.v. de taakbrief in vrijheid per dag kiezen wat ze willen doen, hoe ze hun werk uitvoeren, met wie, wanneer en waar, nadat de leerstofgebonden basisstof is verwerkt
2. Werk kunnen structureren; volgorde bepalen, iets afmaken.	Kleuters kunnen na de instructie het werk geheel overzien en een eigen plan uitvoeren.	De kinderen kunnen structuur aanbrengen in de dagtaak.	Het werk zelf kunnen structureren en gestructureerd uit kunnen voeren (voorwaarde is dat het werk door leerlingen zelfstandig verwerkt en gecorrigeerd kan worden)
3. Bepalen hoe lang aan iets gewerkt wordt.		Kunnen inschatten m.b.v. een klok hoeveel tijd het maken van een taak heeft gekost.	Duur van de geplande taken middels schatting en werkelijk gewerkte tijd kunnen aangeven.
4. Kunnen	De kleuters kunnen	Samen met anderen	Idem als middenbouw.

samenwerken	samenwerken en spelen, ongeacht met wie en in welke situatie.	een probleem oplossen en een ander hulp kunnen bieden	
5. Zelf problemen willen oplossen, uitstellen van vragen om hulp.	De kleuter weet dat hij in eerste instantie zelf een oplossing moet zoeken en probeert ook te realiseren.	Het kind kent een aantal oplossingsstrategieën en probeert deze eerst alvorens hulp van de leerkracht in te roepen.	Het kind kan reflecteren op het eigen leerproces van problemen oplossen in een evaluatiegesprek met de leerkracht
6. Zelfstandig omgaan met hulpmiddelen en bronnen (b.v. computer, informatiecentrum)	Kleuter overziet zelf welke materialen en hulpmiddelen het nodig heeft en kan hier zelfstandig mee werken.	Idem als onderbouw + uitbreiding van materialen (gebruik van atlas, woordenboek, informatiecentrum, Kennisnet enz.)	Idem als onderbouw + uitbreiding van materialen (gebruik van atlas, woordenboek, informatiecentrum, Kennisnet enz.)

Verloop taakwerk:

A. Formules

- kinderen werken met eenzelfde takenpakket
- extra begeleiding door de leerkracht

B. Vakken / leerstof

Het taakwerk bevat de volgende vakken/vakrubrieken/leerstofonderdelen:

- Taal (lezen, luisteren, spreken, schrijven, taalbeschouwing...)
- Op de taakbrief staat voor deze vakken zowel basisstof als extra werk
- Wiskunde/rekenen (hoofdrekenen, cijferen, vraagstukken, meten...)
- Spelling (woorden van de week, werkbladen)

Verder streven we ernaar om binnen dit kader regelmatig een open opdracht op te nemen. Karakteristiek voor een open opdracht is:

- kinderen zijn bij voorkeur handelend/ontdekkend bezig;
- leerweg en resultaat bij ieder kind is anders;
- heel veel oplossingen kunnen goed zijn
- het samenwerken en het maken van onderlinge afspraken wordt bevorderd

C. Maatwerk

- Voor sommige leerlingen kan de inhoud van de taakbrief 'op maat' gemaakt worden

D. Werktijd

- Taakwerk is verweven in alle taal- en rekenlessen (als onderdeel van model directie instructie) en/of verlenging van andere lessen

E. Uitgestelde aandacht

- In groep 1 t/m 5 worden de kleuren van een verkeerslicht gebruikt: groen/rood: de leerkracht is wel/niet beschikbaar; oranje: hulp vragen aan een klasgenoot. In groep 6-7-8 wordt geen oranje meer gebruikt, maar enkele een kaart met een rode en groene kant Experimenteel wordt er gewerkt met vraagtekenkaartjes.

F. Correctie

- Op de taakbrief wordt vermeld wie de opdrachten nakijkt: de leerkracht of de leerling zelf. We streven ernaar om zoveel mogelijk zelfcorrigerende taken te gebruiken.

G. Samenwerken

- Op de taakbrief wordt vermeld of er bij opdrachten alleen of samengewerkt mag worden.

H. Evaluatie

- De leerkracht en de leerlingen evalueren regelmatig:
 - prestaties
 - gedrag / houding
 - planning
 - samenwerking
- De leerlingen schrijven een appreciatie over de taken (facultatief):
 - moeilijk / niet moeilijk

I. Klassenmanagement

- Kinderen pakken zelf de materialen die ze nodig hebben. Ze hoeven niet altijd aan hun eigen tafel te werken.

J. Lay-out taakbrief

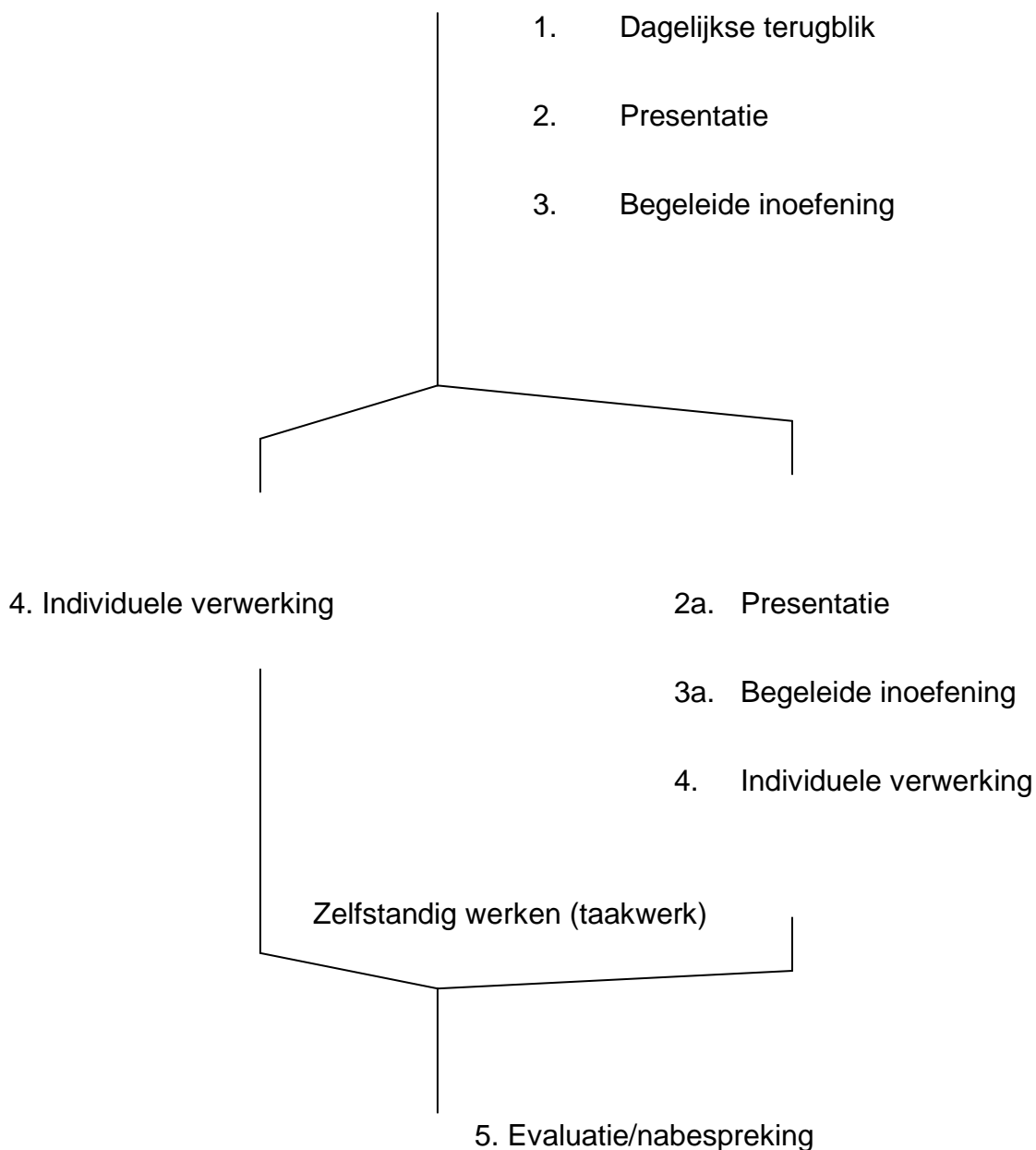
- Takenpakket:
 - taakbrief met lijst van opdrachten
 - taakbrieven zijn gestandaardiseerd voor de clusters 1-2; 3-4-5; 6-7-8
- Notatiewijzen:
De werkbrief bevat, naast een overzicht van de opdrachten, informatie over:
- wat basisstof is en wat extra werk
 - wie de taak verbetert
 - of je alleen of met tweeën mag werken aan de taak
- De kinderen duiden zelf aan:
- de gekozen taken (halve/hele)
 - de afgewerkte taken
 - voorkeurskeuze (facultatief)

Ad 1.3.2: Model directe instructie

Voor de gestructureerde leerstofgebieden (rekenen en lezen) hanteren we het volgende (afpel)model.

**Uitgangspunt = ik doe het voor, wij doen het samen,
Jullie doen het samen en jij doet het zelf**

Model directe instructie:

Uitwerking van de onderdelen van het model directe instructie

1. Dagelijkse terugblik

- * Geef een samenvatting van de voorafgaande stof
- * Bespreek het (huis)werk
- * Haal de benodigde voorkennis op

2. Presentatie (uitleg)

- * Geef lesdoelen en/of een lesoverzicht
- * Onderwijs in kleine stapjes
- * Geef concrete voorbeelden
- * Gebruik heldere taal
- * Vermijd uitweidingen
- * Ga na of de kinderen de stof begrijpen

3. Begeleide inoefening

- * Laat de leerlingen onder begeleiding oefenen
- * Geef korte duidelijke opdrachten
- * Stel veel vragen
- * Zorg ervoor dat de leerlingen betrokken blijven
- * Zorg voor hoge successcores
- * Ga door met oefenen tot de (alle) leerlingen de stof onder de knie hebben

4. Individuele verwerking

- * Zorg dat de leerlingen onmiddellijk beginnen
- * Zorg ervoor dat de inhoud gelijk is aan de voorafgaande lesfase
- * Zorg voor een ononderbroken verwerkingsfase
- * Geef eventueel aanvullende uitleg aan een subgroep (incidentele leerhulp)
- * Laat de leerlingen weten dat hun werk steekproefsgewijsgecontroleerd wordt

5. Evaluatie / nabespreking

- * Ga na of de taken zijn uitgevoerd overeenkomstig de opdracht
- * Bespreek de inhoud van de les
- * Bespreek het werkgedrag
- * Bespreek de organisatie
- * Maak eventuele afspraken
- * Begin de week of maand eventueel een periodieke terugblik (herhaling leerstof voorgaande week of maand)

6. Interactie en terugkoppeling

(tijdens elke stap)

- * Geef vaak en regelmatig terugkoppeling
- * corrigeer fouten onmiddellijk
- * geef procesterugkoppeling
- * geef veel aanmoediging
- * houd rekening met een zorgvuldige communicatie

Ad 1.3.3: Handelingsplannen

We kennen 5 niveaus van zorg

Niveau 1

Algemene Zorg:

Leerkracht speelt dagelijks in op de onderwijsbehoeften van leerlingen.

Niveau 2

Extra Zorg:

Leerkracht geeft (kortdurende) extra zorg aan kinderen in de klas die dat nodig hebben.

Niveau 3

Extra Zorg na intern onderzoek:

Leerkracht en interne begeleider doen pedagogisch-didactisch onderzoek en stellen een handelingsplan op dat vervolgens wordt uitgevoerd en geëvalueerd.

Niveau 4

Extra Zorg na deskundigen onderzoek:

Op basis van een psycho-diagnostisch onderzoek door een bevoegde deskundige wordt een handelingsplan opgesteld dat eventueel met ondersteuning van de interne begeleider en / of remedial teacher wordt uitgevoerd en geëvalueerd.

Niveau 5

Bovenschoolse Zorg- Samenwerkingsverband (3de lijn) :

Verwijzing naar de PCL voor SBO of Cvl voor SO.

We maken een handelingsplan bij zorgniveau 3

Cognitief: bij uitval LVS; signaal niveau D of E

Sociaal- emotioneel: bij een probleem dat storend is voor de leerling zelf, de groep of de leerkracht; signaal OVSO, Sociogram.

Hoe maken we een handelingsplan?

De leerkracht schrijft het plan zelf, mocht hierbij begeleiding nodig zijn, dan kan de ib-er ingeschakeld worden

Probleem:

Maak een concrete probleemomschrijving.

Kies voor een probleem waar je aan wil werken, als het om meerdere problemen gaat.

Beginniveau:

Gebruik de laatste toetsresultaten of observatiegegevens. Wat is er al gebeurd?

Maak gebruik van informatie van de voorgaande leerkracht, dossier, ouders, gesprekken met het kind etc.

Doelstelling:

Omschrijf het gewenste gedrag bij een sociaal- emotioneel probleem. Kies voor kleine haalbare stappen. Idem voor een cognitief probleem, maar dan met het gewenste resultaat.

Tijdpad:

Minimaal na zes weken evalueren.

Evaluatie:

Mogelijkheden: leerkracht / ib-er; leerkracht; leerkracht / ouders

C: Groepshandelingsplannen

Voor leerlingen met een vergelijkbaar probleem maken we een handelingsplan. Dit noemen we een groepshandelingsplan.

Bij de evaluatie van het plan worden de vorderingen van de kinderen afzonderlijk geëvalueerd.

Een groepshandelingsplan zal worden uitgevoerd in de klas aan de instructietafel.

E: Zicht op voortgang

Drie keer per jaar komt tijdens de reguliere groepsbespreking de ontwikkeling van de hp's aan de orde.

D: Tot slot

Als na 2 hp's van 6 weken het probleem nog bestaat kan onderzoek gewenst zijn. De beslissing hierover wordt genomen in het zorgteam van de school.

Kinderen met een leerlinggebonden financiering

Na de beschikking van het REC wordt in overleg met ouders, ib-er, leerkracht en ambulant begeleider van het REC een uitvoerig handelingsplan gemaakt.

Hierin worden o.a. vastgelegd: het plan van aanpak; de verantwoordelijkheden van alle participanten, het tijdpad en de evaluatiedata.

Ad 1.3.4: ICT als hulpmiddel

In de groepen 1-2 wordt gewerkt met de programma's:

- Bas gaat digitaal
- Okido

In de groep 3 t/m 8 werken we met de ondersteunende softwareprogramma's van:

- Wereld in getallen
- Taal in beeld
- Spelling in beeld
- Veilig leren lezen
- Software van NIB

en integreren deze in de dagelijkse onderwijspraktijk van rekenen, taal en aanvankelijk lezen.

In de groepen 5 t/m 8 wordt verder ook nog gewerkt met de programma's Schoolbits. Dit is de leergang voor het gebruik van de computer.

- Blauwe planeet (Aardrijkskunde)

Collega's maken gebruik van:

- Dirapa(digitale rapportage)
- Parnassys (Leerl. Volg Systeem)
- Digitale schoolborden + software
- Onderdelen van Office 2007

Ad 1.3.5: Het volgen van de ontwikkeling van onze leerlingen.

LVS

Alle leerlingen worden zorgvuldig gevolgd met ons Leerlingvolgsysteem. Momenteel gebruiken we hiervan de volgende toetsen:

- Woordenschat
- Technisch lezen
- Taal voor kleuters
- Rekenen voor kleuters
- Spellingtoets
- Begrijpend lezen
- Luisteren (alleen groep 3 t/m 5)
- DMT /AVI
- Rekenen en wiskunde

Voor het volgen van de sociaal – emotionele ontwikkeling gebruiken we voor groep 1-2 het OVM voor groep 3 t/m 8 het sociogram. M.i.v. het schooljaar 2011-2012 hebben we een nieuw leerlingvolgsysteem voor de sociale en emotionele ontwikkeling voor groep 3-8.

De vorderingen van leerlingen volgen we tevens met methodegebonden toetsen. De methodegebonden toetsen die horen bij de methoden worden op klassenoverzichten bijgehouden. Bij de niet-methodegebonden toetsen worden de resultaten verzameld in ons leerlingvolgsysteem.

Toetsen worden door de leerlingen op de computer gemaakt of op papier.

Kwaliteit van het onderwijs wordt echter niet gemeten door scores op testen (psychologische en didactische onderzoeken), maar door zorgvuldig na te gaan of leerlingen er elke schoolperiode, uitgaande van externe factoren, hun kennisniveau en intelligentie, voldoende bijleren wat betreft instrumentele vaardigheden en sociaal-emotionele ontwikkeling.

Niet het absolute prestatieniveau, maar de relatieve leervorderingen bepalen de kwaliteit van ons onderwijs.

Protocol dyslexie

Met het protocol dyslexie willen we het onderwijs aan leerlingen met (potentiële) leesproblemen verbeteren.

Dit protocol geeft de leerkrachten van groep 1 t/m 4, ib-ers en rt-er handvatten om stagnaties in de ontwikkeling van beginnende geletterdheid bij kinderen vroegtijdig te signaleren en zoveel mogelijk te verhelpen.

Aan de hand van het protocol worden kinderen op systematische wijze gevolgd en gericht begeleid. Het geeft aanwijzingen voor observaties, toetsingen, suggesties voor invulling van de interventies en eventueel extra materialen naast de gebruikte methode.

Ad 1.3.6: Intervisie

Fase 1: Inbreng van de probleemsituatie.

De inbrenger schetst aan de hand van het ingevulde aanmeldingsformulier in het kort een beeld van het probleem voor zover het tot dan toe bij hem/haar duidelijk is.

Fase 2: Informatie-fase

Iedere gespreksdeelnemer stelt een of twee informatieve vragen op.

Deze vragen worden opgeschreven.

Daarna volgt er een informatieronde.

Alle vragen worden zoveel mogelijk door de inbrenger beantwoord om een zo duidelijk mogelijk beeld te krijgen.

In deze fase mag er nog niet worden gediscussieerd.

Fase 3: Analyse-fase

Iedereen schrijft voor zichzelf op hoe ieder het probleem ziet, welke verschillende aspecten er in de situatie zichtbaar zijn.

Ieder geeft zijn/haar situatieanalyse.

Hierover volgt een korte discussie in de groep.

Fase 4: Oplossingsfase

Ieder schrijft de eigen oplossing/aanpak op of geeft suggesties om tot een oplossing te komen.

Daarna volgt een ronde waarin ieder de eigen suggesties inbrengt (zonder discussie)

Fase 5: Evaluatie fase

De probleemsteller geeft aan welke suggesties zinvol en bruikbaar zijn.

Ad 1.3.7: Experimenteren met samenwerkend leren

Met samenwerkend leren dagen we kinderen uit om zelf initiatieven te nemen, elkaar te helpen en problemen op te lossen. Als leerkracht doen we bewust een stapje terug. Kinderen leren van en met elkaar, ontwikkelen sociale en verbale vaardigheden en leren rekening te houden met de mening van anderen. Door kortere of langere samenwerkingsactiviteiten te integreren, blijven leerlingen actie en betrokken bij de les.

Samenwerkend leren wordt door ons op verschillende momenten in meerdere lesfasen ingebouwd, maar krijgt een wat prominentere invulling binnen taakwerk.

Ad 1.3.8: Versnellen, verdiepen en verbreden.

Compacten, verbreden en verdiepen passen we toe tijdens de rekenlessen en taallessen, bij kinderen met een hoge a-score op het LVS en een gemotiveerde werkhouding. Voor compacten gebruiken we de leidraad zoals deze staat aangegeven op de cd-rom van de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO). Hierbij doorlopen de

kinderen het reguliere lesstofprogramma aan de hand van een routeboek.

De door compacten vrij gekomen tijd wordt t/m groep 5 besteed aan verdieping van de rekenleerstof. Vanaf groep 6 kan deze tijd ook worden ingezet voor verbreding (maken van werkstukken, korte cursussen etc.).

Voor verdieping van de rekenstof wordt naast de plus-boeken in groep 3 en 4, uitnodigend en zelfcorrigerend materiaal ingezet.

Als leidraad voor planmatig werken maken we gebruik van het protocol meerbegaafdheid van SDI.

We integreren de werkvorm compacten in het model directe instructie en in het taakwerk.

Als de praktijk uitwijst dat een kind dat hoogbegaafd is of uitblinkt op een breed gebied niet (meer) gebaat is met verdieping of verbreding dan kan worden overgegaan tot versnellen en kan het kind mogelijk een jaargroep overslaan.

SLO heeft voor de rekenmethode Wereld in Getallen een volledig compactingsprogramma ontwikkeld. Het compactingsprogramma omvat alle zes de leerjaren. Ze staan op de CD-rom 'Compacten van de rekenles voor hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs'.

Het compactingsprogramma is uitgewerkt in routeboekjes voor de leerlingen.

Leerkrachten kunnen deze routeboekjes printen, zodat de leerlinge per les zien wat ze moeten doen en wat ze mogen overslaan. Leerkrachten kunnen middels voorgestelde adviezen eventueel zelf aanpassingen maken

Bij de CD-rom hoort ook het boek 'Compacten en verrijken van de rekenles voor hoogbegaafde leerlingen en het basisonderwijs'. In dit boek staan tips voor de organisatie en invoering van een compactings- en verrijkingstraject in de klas en in de school. Daarnaast bevat het boek veel praktische suggesties voor verrijking van de rekenlessen voor begaafde- en hoogbegaafde leerlingen en voor het inzetten van bestaande verrijkingsmaterialen in de vrijgekomen rekentijd van deze leerlingen. Van dit boek zit een kopie in de map 'begaafdheid'.

C: Bijlagen

Bijlage 1: Persoonlijk Ontwikkelplan

Persoonlijk Ontwikkelplan (POP)

(uit: 90 graden feedbackscan Pi-Educatie)

Instructie: Geef aan de onderzijde van dit formulier aan welke competenties je in de nabije toekomst wilt ontwikkelen. Vul vervolgens voor elke geselecteerde competentie een actieplan in. Het is van belang het actieplan zo specifiek mogelijk te beschrijven in termen van: meetbare activiteiten, benodigde hulp op hulpmiddelen en een tijdsplanning. Hoe gedetailleerder je bent, hoe beter je op de deadline in staat zult zijn uw ontwikkeling te evalueren. Voorbeeld:

Competentie: <i>Organiseren eigen werk.</i> Competentiedefinitie: <i>Organiseert op effectieve wijze eigen werk door het formuleren van doelstellingen, de juiste prioriteiten te stellen, activiteiten in de tijd te plannen en hierna te handelen.</i>
In welke situatie vind ik deze competentie bij mijzelf onvoldoende ontwikkeld (zie resultatenoverzicht):   • <i>Tijdens de dagelijkse werkzaamheden behandel ik zaken in volgorde van binnenkomst zonder eerst prioriteiten aan de activiteiten te koppelen.</i> • <i>Vooral tijdens een drukke periode kan ik alle werkzaamheden die ik moet verrichten niet goed overzien.</i>
Ontwikkelacties: • <i>Deze week ga ik weekplanningen van collega's die hun werk goed organiseren, bekijken.</i> • <i>Elke maandag stel ik een weekplan op.</i> • <i>Voorlopig laat ik het weekplan nalezen door mijn coach.</i> • <i>Elke vrijdag evalueer ik in hoeverre ik mij aan het weekplan heb gehouden.</i>
Ontwikkeling realiseren voor (datum):

Te ontwikkelen competenties:

- 1)
- 2)
- 3)

Actieplan

Competentie:

Competentiedefinitie:

In welke situatie vind ik deze competentie bij mijzelf onvoldoende ontwikkeld

Ontwikkelacties:

Ontwikkeling realiseren voor (datum):

Bijlage 2:

Profiel- en taakbeschrijving bouwcoördinator scholen SKOSO

Algemeen.

Referentie: Beleidsnotitie middenmanagement SKOSO.

Nota: Mobiliteit

1. Plaats binnen de organisatie.

- De bouwcoördinator wordt aangestuurd door de directie.
- De bouwcoördinator legt verantwoording af aan de directie.
- De bouwcoördinator maakt deel uit van het managementteam van de school.
- De bouwcoördinator bepaalt mede het beleid van de school.
- Het bouwcoördinatorschap is een lijntaak. Dit betekent dat de bouwcoördinator leiding geeft aan de bouw die hij/zij vertegenwoordigt.
- De bouwcoördinator is verantwoordelijk voor de gang van zaken in de bouw m.b.t. onderwijs, organisatie en personeel.

2. Taken/werkzaamheden.

De werkzaamheden worden bepaald in goed overleg met de schoolleiding en het managementteam. De taken kunnen nader worden uitgewerkt. Zo kan er bijvoorbeeld een onderscheid gemaakt worden in:

- coördinerende taken
- begeleidende taken
- innoverende taken

Het takenpakket dient in overeenstemming te zijn met de beschikbare tijd en kan jaarlijks aan de situatie worden aangepast.

Hieronder geven we een voorbeeld van een taakbeschrijving. Scholen kunnen starten met een smalle invulling en deze desgewenst later uitbreiden. Het is dus niet noodzakelijk dat alle taken meteen worden uitgevoerd.

Voorbeeld van een taakbeschrijving:

- De bouwcoördinator bereidt bouwvergaderingen voor en leidt deze.
- De bouwcoördinator bepaalt mede het schoolbeleid.
- De bouwcoördinator neemt deel aan het overleg van het schoolmanagementteam.
- De bouwcoördinator is de schakel tussen managementteam en de bouw .
- De bouwcoördinator stelt elk jaar een jaarverslag en jaarplan op voor de betreffende bouw.
- De bouwcoördinator geeft sturing aan de doorgaande lijn t.a.v. het primaire proces.
- De bouwcoördinator stimuleert en motiveert de leerkrachten binnen de bouw.

Het concrete takenpakket wordt aan het einde van het schooljaar als bijlage toegevoegd aan deze taakbeschrijving.

De bouwcoördinator zal voornamelijk ook lesgevende en/of andere taken binnen de school uitoefenen.

3. Taak/functie-eisen:

- HBO werk- en denkniveau en blijft door scholing deskundigheid uitbreiden.
- Onderwijsbevoegdheid voor het primair onderwijs
- Bij voorkeur een middenmanagementopleiding (Magistrum) of de bereidheid deze te gaan volgen.

4. Profiel.

- Durft de uitdaging aan te gaan om een nieuwe taak/functie inhoud te geven.
- Dient het vertrouwen te genieten van directeur, leden managementteam en personeelsleden in de bouw.
- Heeft een duidelijke visie op ontwikkeling van het basisonderwijs.
- Is communicatief vaardig.
- Is vaardig in het organiseren en coördineren van werkzaamheden.
- Is accuraat en kan enthousiasmeren.
- Is in staat leerkrachten te adviseren en te begeleiden.
- Is in staat om de uitvoering van vastgesteld beleid te bewaken.

5. Facilitering.

Facilitering in tijd:

De beschikbare tijd wordt (jaarlijks) in overleg met de directeur vastgesteld. Er kunnen lestijden beschikbaar worden gesteld en/of er kunnen uren worden opgenomen in het taakbeleid.

De facilitering in tijd dient in overeenstemming te zijn met het takenpakket en kan jaarlijks aan de situatie worden aangepast.

Een bouwcoördinator kan in aanmerking komen voor een LB-functie. Voor criteria zie: SKOSO nieuwsbrief ; themanummer functiemix, september 2010.